

СКОРОТЕЧА.

(Courier.)

Число 44.

Неделя 29. Новембра 1842.

Год. II

Изъ глухе пустинѣ Сатиръ се мой диже.

Гундулихъ.

МУВА И КОШНИЧАРЪ.

Мува.

Чудногъ чуда почуй свѣте,

Гди немилостъ волъ клете,

Одъ постанка до тогъ данка,

Гони стопе могъ корака.

Моя сея съ згрѣвомъ дана

Излета на поля равна,

Кадъ с' у вече дома стече,

У заклоный с' плетъ увуче,

Лако, мирно мразне ноћи,

Нит' у каквой патиѣ здоћи

Проводи; и брижна рука

За ю людства марљивога

Згоде спрavля све могућие.

Текъ да б' слости поля медне

У воштаний збрала сать,

И пожињла славе влатъ.

Н я онымъ истымъ трагомъ

Летимъ, доломъ и горицомъ,

Ономъ истомъ моћи снагомъ

Дишемъ, којомъ пчела иђжила.

Мене біс стужа ладна,

Кваси тужну киша влажна.

Свакъ ме гони съ свога прага

Одъ не мила до не драга.

Яо мени, тежко мени!

Боже милый кривду скини!

Нѣну свирку, звукъ шапутный

Радо слуша бдитель брижный;

А и бѣдна летимъ сама,

У дворишта непознана,

А кадъ тамо сви ме гледе

Ко крвициу крвне бѣде,

Смртный отровъ за ме реде.

Яо мени, тежко мени!

Боже милый, кривду скини!

Кошничиаръ.

Иди съ Богомъ муво драга!

Ніе теби наравъ блага

Ону дала славе диву,

Којо пчели слаетій слаку;

Стрвъ є за те слична рана,

А не благе росе мана;

Ниг' є залудъ трудна рука,

Стоварницу пчели сплела:

Нѣни плоди медне слости

Роду с' людскомъ сладке части,-

А уплювка твогъ в радъ

Смрадъ нечиста, првны гадъ.

Димитрій Арнотъ.

О ЛЮБАВИ КЪ ДОМОВИНИ.

изъ Валерія првео

Ђорђе Јовановићъ.

Любавь родительска, коя се самымъ Боговима гледе светинѣ сподоблява, све силе любави къ домовинѣ посвѣће; и стой любави и братинска дражесть свою снагу съ найвећимъ почитанїмъ уступа. Ђробо кадъ се јдногъ дома основъ искорени, станѣ државе зато опеть невредимо оставе; но кадъ се станѣ државе поремети и искорени, то онда сви домови па- даю, и основи се ныови искореняваю

Но зашто о томъ да много говоримо, чега је толика сила, да су нѣки и истымъ животомъ своимъ засвѣдочити морали. — Ради потврђеня нашегъ говора наводимо следујуће изъ повѣстнице Римске узете славне примѣре.

Брутусъ, првый чиновникъ, тако се съ Арунтомъ, Тарквінія гордогъ, изъ кралѣвине изгнатогъ, сынокъ, на коню у битки сразio, до су обицица копљемъ прободени, и смртно ранѣни готово већь мртви пали. Може се мыслити, како је народъ Римскій независимость врло уважавао.

Кадъ се у среди тржишта страшнимъ и ненаднимъ разклапомъ земля провалила, одговорено буде: да се само онимъ та провала запушити може, чега народъ Римскій найвише има. Курціусъ, духомъ и родомъ найплеменити младићъ, тумачио је да народъ Римскій найвише добродѣтельни храстости има. Онъ се, у најљипшемъ војничкомъ одѣлу обученъ, на коня попне, и што игда могаше подбадаоћи га у исту провалу схурва. Садъ су сви грађани јданъ за други чињ на нѣга части ради пшеницу бацали, докъ већь земля прећашнѣ лице ніје добыла, Велике су дивоте после на ономъ и њесту процвале. Данасъ пакъ немамо таковогъ случаја, који би Курціеву любавь къ домовини надвигао, да бы се могло о таковомъ дѣлу што више говорити.

Генуцію Ципу Претору, кадъ је, у одећи војводе на ратъ полазећегъ обученъ, изъ градске притворе излазио, чудо се новогъ и нечуvenогъ реда појвило; јеръ на нѣгові глави на јданпутъ рожчићи израсту. Одговорено му је било, да ће краль быти, ако се кадгодъ уградъ врати. Ово да се небы збыло, своевольно преда се непрестаномъ сгрансгравији. Достойна подражавана любавь къ домовини, која се само правомъ назвати може, и којој равну ни јданъ одъ седамъ римски кралѣва ніје получио. Да бы се

дакле то до вѣка памтило, слика нѣгове главе да се одъ мѣде начинити, која је надъ градскимъ притворомъ прекована била.

Генуціусъ истый наслѣдство похвале ове, одъ ков се већа неможе ни помыслити, предао је Слію Претору. Овомъ, кадъ је јданпутъ у суду био, сврака се на главу спусти. Мудрословци су потврђивали, да ће становищеговогъ дома, ако сварка жива остане, постати најбоља, државе пакъ најжалостнија; ако се сврака убија да ће се сасвимъ противно случити. На очигледъ дакле читавогъ суда онъ свраку убије. Тако је онъ и изгубио 17 војника изъ свога породице, све најхрабріје мужеве, кадъ су се Римљани на Канин съ непріятельји борили; — државе се пакъ на највышији врхъ владатељства попела. Овомъ су се примѣру Силла и Маріусъ и Цінна, као за првенствомъ жеђнећи, сигурно смијали. —

Деціусъ, који је господство својој породици првый предао, кадъ је у битки съ Латинима видио, да је Римска војска изнемогла, и већь готово пала, и саму је главу свою благу државе жертвовао. На јданпутъ подбоде коня и у средъ непріятельскогъ стана прне, домовине благо, је своја пакъ смрть жељећи: јеръ кадъ је већь великиј број непріятеля посјеко, силнимъ стрѣлама покривенъ, на земљу се стропоша. Изъ нѣговиј крвавији рана изненадне побѣде Римљани учатници буду.

Диний бы таковогъ владаоца речењији примѣръ био, да ніје духу свомъ одграоћегъ сына родио. Јробо кадъ је овай четвртији путъ господствовао, примѣру отца подражаваоћи, жертвованћији свогъ живота, и храбросћу својомъ снагу државе већь скоро изнемоглу опетъ опорави. Дакле незна се управо, дали је одъ веће хасне држава Римска Деціја изгубила, него што јиј је требала; јеръ животъ је нїјовъ предохранјио, да се непобеђи, смртъ је пакъ нїјова побеђу јој добыла.

Није погинуо Сципио Африканъ ста-
рин ради државе, него се дивномъ до-
бротелюп бринуо да небы држава по-
гинула. Јрбо кадъ је градъ Римскій у
Канской битки побѣженъ быо, ничему
се није толико надао, колико грабежу,
когъ бы Анибалъ побѣдитель чинio;
зато су остатци побѣсне войске по са-
вѣту Л. Метела Италію оставити нау-
мили. Сципио пакъ, поглавица вой-
ске, јонъ младићъ съ голымъ мачемъ
смерть претећи приморао је све вој-
нике заклети се, да никадъ неће до-
мовину изневѣрити. Любавъ је дакле не
само онъ прама домовини предивцу по-
казао, него је и у приема свио остали
већъ готово издешућу оживотворио. —

Досадъ је о ињима по особъ говоре-
но, садъ ћемо пакъ о свима скупа говорити:
коликомъ и како је равномъ любавио къ до-
мовини цѣлый градъ Римскій дисао! Кадъ је
у другомъ Нуничкомъ рату благайни-
ца тако изнемогла, да ње ни за одпра-
љније богослужење трошка доволично бы-
ло, чиновници су благайнице своевольно къ
знатнимъ грађанима споменутогъ града
одлазили, и опомињали су јх, да бы сва
своя тако у таиности приносили, као дабы
држава пайвећа блага имала. Грађани јсу
дакле обрекли да ће све дати, нити новчића
искати пре, него се ратъ оконча. — Го-
сподари су робова, кое в Семпрониусъ Гра-
хусъ збогъ славне Беневентинске бит-
ке купио, новче одъ истогъ као владао-
ца искати пренебрегли: а у стану нити
је конникъ, нити је врховникъ плату за-
искао. Люди и жеџе што су годъ злата
и сребра имали, даљ дѣца сама, знаке
племићства прине су, само да се бреме
рата поднесе. Но нити је ко благодѣјање
старешинства, кое је званја сва одправља-
юће одъ плаћаца градскогъ мита ослоба-
ђало, хтјо уживати шта, више сви су
драговольно плаћали. Знали су они, да
су и младе невѣсте украшаје свое у bla-
гайницу обиту пришеле; јрбо кадъ су

већъ побѣдили Вејс, сиду је злата, после
свио надокнађены трошкава, заостало.
Чули су такођеръ да се јошъ и грдній
дугъ Галима, кадъ су Капитоліумъ обсѣ-
ли, изъ благайне намирјо. Тако су дакле
Римљани, мало и велико, мужко и женско,
у случају нужде какове, къ общтемъ
благу дѣломъ и словомъ драговольно у
помоћь пртицали.

ВИДИНЪ И НѢГОВЪ ПАША.

На једномъ чуну, кои је као и кодъ
дивљака изъ стабла изжлебљиње, вози-
се по Тимоку, где се кодъ једне баре
мора стати. Овдѣ се средство превоза
налази, сирће вочја, на коима се у
Видинъ лакше пристижи може, где 2000
душа живе. Ове вочје, у кое су волови
упрегнути, мѣсто точкова, имају (као у
старо време) четири округле плоче. Ово је
отомански деликанџъ на дунаву, покрай
парапловства аустријанскогъ дружства, што
Турке изъ нјове летаргіје никако неможе
да пробуди! У овай чуданъ интвъ сѣднемъ
и доћемъ Хусеин-Паши, кои је, ово што
и Јничаре упропастјо, ово пакъ што
као Султанъ у луксусуживи, чувенъ по-
стао. Жалостъ човека обузима, кадъ
крој ову великолѣпну и плодоносну,
но готово опушћену подунавску долину
пролази. Џава се овдѣ и ондѣ полунареци-
ганске чете, ињеколико стада оваци и ињек-
олико чопора марве видити могу. Люди
сувонјави и бледогъ лица; жене пакъ и
дѣца забринута, заједно съ псима и мар-
вомъ у колеби живе, коју су каме-
њимъ и блатомъ сазидали. На грѣкоимъ
мѣстима налази се трагъ одъ изчупане
лозе, по гдѣкои остатакъ одъ запушћеногъ
воћњака, али уобичаје узимајући, земља
лежи пуста и коровъ свуда расти. На не-
измѣримој овој равници је никаква друга
ујеља невиди, осимъ ињешто мало куку-
руза.

Градъ Видинъ, кои е поглавито място пашалука, достоянъ е ове пустинѣ; еръ онъ се састои изъ кућа, у које једва свѣтлост и воздухъ доћи може, збогъ ружно склопљеніи дасака. О уреднимъ улицама нема ни спомена; воду у смрдљивимъ лужницама држе, у којима се свакојакогъ гада налази. Безбройни касапи предъ свои враты марву колю, одъ које крвь тече у изкопану яму, гди се после усмрди, и убиточанъ задай разсипа. Мртве мачке, вашке, кони, па и сами волови кадкадъ на улицама леже, које бы сасвимъ праздне биле, да је кобци, орлови и гаврани, кои се непрестано надъ стрвинама вијо, ятомъ не облећу. На гдѣкоји опеть мѣстима хиљадама виде се грабљиве птице, које су тако слободне, да и саме људе нападаю.

Хусеинъ, који је о'момъ долазку извѣштенъ био, пошаље ми таки свогъ кућевногъ чиновника, да мой пртлија у дворъ однесе, а мене самогъ да као у помпи крозъ оне улице проведе, у којима је найвише свѣта было. Онъ ме на горњи степени врло любезно дочека, и много које о чему пыта ме, изъ шта је видити се могло, да је при обстоятельствама европейскимъ участвовао. Хусеинъ је старацъ одъ 68 година, одвећи тѣлесанъ, любезногъ и гордогъ лица. Страшнији јаничара изтребитељ постао је првый шпекулантъ, онакиј као египетскиј паша, — слабо се съ бојвима и управљењемъ предметима бави, него непрестано са тарифама митнице. Приходъ му доноси 2 милиона франка, што на гигантичне своје операције троши. Онъ купује изъ Влашке много жита, изъ Крима вуне, изъ Македоније уља, па после по мало продаје. У полю видинскомъ и трачкомъ држи ергелу одъ 500 коня, а 1400 слугу, које добро плаћа, нису му доста за вођене трговине. О његовимъ женама, на броју 30, редкомъ луксују његовогъ доба, као и о другимъ његовогъ сераила милост-

ницама, нећу овдѣ да спомињемъ. — Да се тако гдено имање усердъ неописане сиротинѣ налази, које бы цѣлу провинцију, изъ које се и добија, оживити могло, то је заниста правый феноменонъ за државногъ економа.

Ђ.

КРАСНЫЙ ПРИМЕРЪ МИЛОСЕРДІЯ изъ живота Цара Јосифа II.

(продужено)

Царъ је съ некимъ немиромъ, који његовомъ срцу чешть чини, то полиције известије очекивао; онъ се бояо увекъ, да исто ономъ хасновитомъ втечењио, које је Маріја чрезъ свою сполијашу красоту и свое разгимно, а притомъ наравно поступање на њега учинила, неће одговорити моћи; еръ и порокъ разуме не редко то опасно художество — сену добродѣтели и невиности на себе узети. И што је годъ далъ у известије читao, то му је лакше на срцу било. — Кадъ је Халермундъ кући дошо, изазвао је Герберта изъ душана у оближњу собу. „Я долазимъ башъ садъ одъ Цара на трага“, казао му је „кој, као што знате, мене је себи звати дао. Онъ је за васъ пропитивао, я незнамъ крозъ шта. Я самъ вамъ, као што мыслити можете, наибољу сведочбу дао; и онъ је съ вами самимъ да говори, за то сутра пре подне да се нађете кодъ њега. Обузите се дајлемъ чисто, и ништо то време да непренебрегнете. Идите болъ једно полакъ сата ране тамо, и пречекайте докъ 11 сатији удари; онда се подайте прејвити. — Јоштъ једно. Не мойте быти одвећи плашљивъ, ал' ни одвећи слободанъ. — Чрезъ прводобываемо неку будалаштину, која шкодљиво течење причинjava, а будаласта слобода не пристои се никомъ, а найманъ младомъ човеку, и јоштъ къ тому предъ великимъ Господиномъ.“ — Гербертъ је целый данъ разబјао главу о

тому, каквый Царь темель имати може, да съ нымъ говорити жели. Све нѣгове напреге быле су суетне, и нѣгова сверху тога нагађана тако преколомна, да је самъ себи као празне паучине пребацаша, и напоследку заключио спокойно излазакъ очекивати. Ово само у себи заключене имало је ту ползу за нѣга, да је онъ са спокойнимъ решеніемъ предъ Цара изишо. — „Вы се зовете Јосифъ Герберть?“ „Есть Ваше Величество.“ „У трговини сте кодъ Халермунда и компаније?“ „Већ одъ три године.“ „Вашъ господаръ найболю вамъ је похвалу дао.“ „Ласкамъ себи Ваше Величество да му никадъ нисамъ прилике дао, да самномъ незадовољанъ буде.“ — „То је све добро и лепо“ рекне Јосифъ, и дода къ тому на нѣга оштро гледајући са полу пребацајућимъ гласомъ: „ал' я познаемъ једну особу, коя нис задовољна съ вами.“ — Нато се Герберть уплаши и зарумени, и онъ је тео већ уста отворити да запита коя? — но напрасно присетио се, да ће то неприлична итесть быти, и ћутао је трпѣливо. — „И шта јоштваше“ настави Царь далѣ: „та особа има правый узрокъ къ тому.“ „Ваше Величество“ промумло је уплашеный, безъ да бы управо знао шта далѣ говорити. — „Немойте ми прекидати, но одговорите садъ на мој пытания кратко и искрено. Познаете ли вы какву младу безъ родителя дѣвицу, коя се Марія Б. зове?“ „Познаемъ Ваше Величество.“ „Одъ кадъ?“ „Одъ пре осамъ месецій.“ — „Гдисте се познали?“ „Удому једногъ удалѣногъ одъ мене срдника, гди је она кадкадъ фамилије уженски послови помагати обычествовала.“ „Любите л' вы тудѣвицу.“ Герберть је ћутао, и био је ватрене црвенъ. „Занитоми не одговорите? заръ је то злочинство красну дѣвицу любити?“ „Нис!“ промута са дубокимъ уздисомъ. „Вы сте ньойзи брачный союзъ обећали, торжествено обећали?“ „Нисамъ, ал' я неодричемъ Ва-

ше Величество, да бы мени за найвећу срећу овогъ моръ живота држао, кадъ бы она подъ сретнимъ обстоятельствама, нег' што су ова, у коима се наодимъ, моя супруга быти тела.“ — „И она нема ништа противъ?“ „Я мыслимъ да нема!“ „Вы само мыслите? Я знамъ за цело.“ Гербетово неспокойство растло је са свакимъ минутомъ, и нѣгово прећашинѣ држновенje са свимъ се изгубило, кадъ је Царь далѣ почео: „Зато се не можете никако изговорити, што сте Вашу любезну пренебрегнути могли: одъ 14 дана исте јо ни јданцући поодили; са нестерпљивијемъ свакиј данъ васть је изгледала, и у страу за вами сушила се, да исте може быти болестанъ; а како видимъ вы сте фришањ и здравъ: чимъ се можете оправдати?“ Тай сирома човекъ био је онда одъ стра као окаменитъ, одъ кудъ да Царь зна што о любови, коју је онтсамъ јоштв дубоко у срцу [свомъ] заключао, ини једномъ свомъ и найбољимъ прјатељу поверјо нис?

Царь је имао и осећао милосердје сверху мучногъ положења уплашеногъ, и наставио је тихимъ гласомъ далѣ: „Упоките! По свему, што самъ я о вама чуо, недржимъ васъ за икаково рђаво дѣло способна, и то бы непрекословно было једно, кадъ бы вы безъ свакогъ темеља добродѣтелну дѣвицу напрасно оставити тели, којој сте любовь заклели, и коя васъ такођеръ люби. Вы се чудите, како самъ я добро о свему тому извешћенъ? Я ћу вамъ ту гатку решити.“ — И тако Царь приповедио је трговачкомъ служителю садъ, како је познанство съ нѣговомъ любезнотомъ учинио, и додао му је онда съ чудодостойнимъ снизходењемъ то: „Ваша невеста мени је свое поверенje поклонила, безъ да је знала тко самъ. Будите и вы спрамъ мене искренъ: я добро мыслимъ съ вами.“ — Младић је пао предъ Цара на колена побуђенъ, и сузе сладкогъ чувства капале су изъ

и ъговы очіо,,Устаните горе!“ рекне Царь.
— „Само предъ Богомъ морамо клечати, я
не иштемъ никаква преклоненія, само ис-
креность.“ — „Государу!“ одговори Гер-
бертъ, почемъ се онѣтъ подиго: „я ہу
самъ чисту и саму истину казати; и я
могу то више безъ свакогъ уздржаваня,
будући да немамъ нинита крити, одъ че-
га бы црвенити моро. Есть! я самъ любіо
Марію Б. одъ оногъ тренућа ока, кадъ
самъ ю првый путь видіо; то и ёе никак-
кова мимопролазећа страсть была; прва
искрица, коя є у срце моє пала, распа-
льивала се све већма чрезъ лепа свойства
нѣногъ духа и срца, коя самъ при бли-
жемъ познанству на ньой примѣтіо; я
нисамъ мого сили мој чувства далѣ про-
тивустати, я самъ изявio ньой мою ле-
бовь, и моліо самъ ю за взайму, ову-
ми є обећала; и садъ было є мое нај
тврђе заключеніе, да она моя супруга
буде, ћрбо прилика тому ље была дале-
ко. Мени є био обећао мой старыи
богатый и неоженѣный стрицъ да ہу
после ъгове смрти ъгловогъ целогъ
имания васлѣдникъ быти; съ коимъ
наслѣдіемъ тео самъ онда самъ за се-
бе наместити се, и Марію къ олтару
привести. Трудомобіе и чуварность на-
ше бы благостояніе умножили, и мы бы
обое за цело тако сретни постали, како
што у томъ само може быти. Ал' —
ахъ! испало є монахомъ, да є мой стрицъ
мени дану речь натрагъ узео, и це-
лу свою сермю Шотскомъ монастиру
завѣтила. — Јошть пису три недѣль
прошло, како є умро. Извѣстіе о овомъ
завѣтили разорило в напрасно па най-
свиђни начинъ сву мою надежду и
планъ за сретну будућностъ. — Си-
рома и безъ прилике мое положеніе
поболшати,—не остав ми нинита садъ
далѣ, већ у моимъ садашњимъ обего-
ятелствама мої, животъ у нужди про-
водит. На сољозъ съ Маріомъ несчемъ
ни прыслити: овай би мене и ю

нееретными учиніо. Дуго самъ се боріо
шта да радимъ? Напоследку самъ за-
ключіо тврдо ю на увекъ заборавити, ма-
каръ ми се и срце преломило; то самъ
ньой я, за сачувати ѹой добро име, ду-
жанъ. Она ће мене заиста по истеченію
некогъ времена заборавити; и неће фали-
ти, да се добаръкои човекъ, кои с имућніи
одъ мене и нѣну велику вредность цени-
ти узазна, съ ньомъ позна: и она он-
да ће, постати ъгова супруга, и ни
кратко ни дуго ће се далѣ съ бригомъ
борити морати; и већъ самъ ньози ово
мое тврдо намереніе казати!, и одъ нѣ
на веки одпустъ узети тео; али кадъ
самъ годъ ньой ићи намеравао, то се
онѣтъ нисамъна то мого решити, ньози
горе отићи. Мое є срце было одъ
свјој мучителлије отаји и безнадеж-
дне любови растргано. Тако самъ 14 дана
у мучителномъ нерешенію преживio, и
јошть једнако незнамъ, шта да учинимъ.
Десета самъ путји реко самъ себи: найбо-
ље є ю никадъ више и невидити, безъ
да бы ѹой узрокъ тога дознати дао, —
она ће мене онда за вероломца држати,
и јошть лакше заборавити; али та мисль,
у нѣнимъ очима рђавимъ се показати,
него што самъ, имала є за мене тако
што бунтовно, да ме ћи гусиносију напунила.
Царь є слушао младића са највећомъ
позњомъ и чувствителносју, и кадъ є онъ
сузама обливенъ већъ уђутао, запитао га
є: „Вы бы се съ Маріомъ Б. за цело саже-
нили, кадъ бы вамъ стрицъ свое имѣніе
оставio?“ „Бы Ваше Величество! То є
было мое тврдо намере иѣ,“ „Ака дъ
бы се друго какво средство дало вашу
трговину къ добромъ станю привести,
шта бы вы онда чинили?“ „Онда бы на-
већа срећа могъ живота была утемељна.
Ал' па то ље мыслити: я самъ овде
странъ, безъ добротвора, сродника и
подпомогача.“ „Томъ се лако по-
моћи може“ рекне Царь смешећи се:
„Бы а' имали вы щтогодъ противно,

кадъ бы я вашегъ умрлогъ стрица место заступіо?“ Гербертъ је тео опетъ царскимъ ногама припасти, но Царь је то предупредіо говорећи: „Пречекайте мало.“ Царь приђе садъ свомъ асталчију, напише неколико врстїй, и даде младићу съ овымъ речија: „Носите то у кассу, дайте себи те новице на ванъ намештай поредъ квите исплатити.“ То је било приказа на 10000 фор. „Половину тогъ дајемъ и вама и вашей невести на брачный поклонъ,“ повео је Царь речь далѣ: „другу пакъ полу можете после десетъ година безъ лихве придворной камери опетъ повратити.“ Внезапностъ и велика радость, коју је Гербертъ осећао, била је скоро јоштъ већа, neg' нѣгова прећашња туга и сокрушеніе: онъ ће много речиј наћи, коима бы благодарio; и Јосифъ га је у милости пунъ одпустio, ал' съ томъ нарочитомъ забраномъ, да бы истомъ предъ ноћи око 7 сатији свою невесту овомъ садашњимъ променїномъ положенju известio. — Гербертъ се обећа, а Царь му је смешећи се реко: „Знамъ добро да ће вама тежко быти тако дуго ћутати, ал' я имамъ мое добре узорке къ томе, то особито одъ васъ захтевати; и я при томъ остајемъ.“

(конацъ слѣдује

ПРЕГЛЕДЪ ЛИТЕРАТУРЕ.

а) србске.

Владиславъ. Драма у петъ дѣйства одъ Јована С. Поповића. Бѣоградъ, у типографији княжества србскогъ. 1842. На 16-ни, стр 80.

Народну историју Срба г. ауторъ је у овомъ дѣлу тако вѣрно употребио, како су правила, по коима се драма сачинjava, захтѣвали. И ћешто је при додато, али опетъ то почива на историчномъ темелю, и зато сигурно неће му се хетеродоксјија пребацити. У осталомъ изъ читавогъ дѣла вѣдущъ народанъ. Планъ је добро начинїенъ, и живо изложенъ, што подкрѣплює занимивостъ читатеља. Можда гдѣгдѣ особажа фали оштреј изражай зна-

чал, и ако се неваражено-узрокъ тога приписати се може истина витежкомъ, али превећъ нѣжномъ течуру.

б) руске.

Карамзинове историје государства рос- сійскаго излази ново савршено издање, и то већије него. — Полевосве руске историје изшила је пета част. — Одъ Бантиса Камен- скога историје малоруске изшило је у Москви ново издање. — Филологизма Павскій са своимъ филологичнимъ наблюденијима надъ составомъ рускога језика дао је материју къ новомъ изпитивању. Олдекопъ издао је малу географију рускога царства. — Велике руске енциклопедије извршена је 17 части.

(Часописъ ческога музеја)

в) ческе.

Новы а стары Властепески Календарж а Словенски Позорник, на рок панѣ 1843, итд. В Липтовском Св. Микулаши у Кашиара Фејернатакихъ з Клачан. На 8-ни, стр. 136.

Мы замста живимо у тронутомъ, духовно пробујеномъ времену; и съ топломъ радосћу увиђамо, како раскошно и богато њива словенске народности цвѣта. Цвѣтъ народности словенске, нѣгованъ наукомъ и ученосћу, свуда се весело и миловидно развја и шири. Найновије време допело намъ је многе врстне духове, кои на олтаръ народногъ просвѣщенија сваку и найвећу жертву приносе. — „Словенскій Позорникъ“ је кодъ браће маше Словака осовина, око кое се како љубља, тако и обита словенска народностъ окреће. Онъ нази на непріјатељ народности словенске, и њин симбол кара; мотри на одродилице, и њи братски на иправљији путъ позива; онъ проповѣда стаљну вѣрностъ према Краљу, и послушностъ према законима, и смртну любавь према драгой домовини; њи учи Словаке чувати и бранити вѣру, єзикъ, име и народностъ, као једине знаке народногъ живота. Може ли што племенитије, може ли што похвале достојније быти? Замста г. Фејернатака мора славити свакиј врлый Славенъ; а благосилјати га потомство. — Мы смо у осталомъ крѣпко увѣренi, да она хула погрда, која је по маџарскиј новинаја противъ нѣга изшила, и излази, неће га съ

предузетогъ свѣтлогъ пута, на коемъ му ловоръ и ружа цвѣта, свратити; еръ му дѣло показуе, да си е за начало узео Хорациеве рѣчи: *si fractus illabatur orbis, impavidum ferient tunc tinea.* Само тако напредъ! —

г) полячке.

У Познаню изишла су: *Лѣтописи Міонера*, двѣ књиге. — Вайцицки свршено је образе прошлости (4 свезке); осимъ тога јошъ за штампу справља прву свезку достопаметностій за исторію и литературу Поляка. — У Варшави изишла юридична енциклопедія и методологія одъ Клодзиньскага.

(Ost und West.)

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

(У Хеллсау, у швайцарскомъ Кантону Бернъ), хтѣла е недавно једна жена живо дѣте закопати; али ово нечовечно дѣло буде благовремено открыто, и дѣте избављено.

(У берлинскимъ листовима) препишу се, хоће ли се гвозденый путь изъ Берлина у Хамбургъ на десной или левой обали Лабе градити. Само да не прођу као Угри. Тако е се и у Угарской препирило за леву и десну обалу Дунава, докъ найпосле никакав гвозденый путь неподижесе.

(У Паризу) излазило е год. 1812 само 45 журнала, а год. 1826 већъ 178, предъ реновацијомъ год. 1830 309. Овай број садъ е скочио на 493, дакле јошъ једанпутъ толико, као пре 30 година. Цѣна садашњи паризки журнала е одъ 120 франка (*Moniteur*), 80 фр., 46 фр. до найманъ 21½ франка. Излазе пакъ: 35 свакій данъ, 95 сваке неделѣ, 214 свакогъ мѣсцеца, 5 свака три мѣсцеца, 1 сваке по године, 8 три пута у седмици, 21 два пута у седмици, 4 шестъ пута у седмици, 3 три пута на петъ дана, 2 сваки десетъ дана, 1 шестъ пута на мѣсецъ, 88 неурядно. Садржая су 15 богословскогъ, и то 6 протестански и 1 израилскій, 29 юридични; 27 медачни; 14 наравословни; 22 моде; 4 моропловства; 10 театрални; 4 философична; 5 морални, 19 административни; 28 воспитанія; 37 литературни; 1 архитектуре; 28 польни вртодѣлни; 12 книготржни; 4 математична; 4 индустріе; 83 трговачка; 14 музикални.

(Балтиціја Гозадина), учене дѣвойка, добыла е у Бановиц чисть юридичногъ доктора, и постављена е при истомъ факультету за Профессора.

(Политични заробљеника) мужки и женски садъ у Мадриту има 397

(Подложнична вѣриость.) Козакъ Иванъ Бакута изъ Кiemовка, у губерніи подтавской, свогъ рођеногъ сына, кои је изъ војничке службе утеко био, власти е предао. Ни, Величество Царь благоизволило е отцу 50 рублей ср. као награду дѣровати.

(Познань.) Не давно изјављена жема Поляка, да бы овдѣ театръ имали, садъ се изјуњава. Влада је наложила директору иѣмачкогъ театра, да се побрине, како бы се полячки театръ подига. И већъ су позоришници изъ Варшаве погођени. Све дакле зависи садъ одъ тога само, да полячи жителји ово предњатје подномоги.

(Одъ године 1800) умрло е у Енглезкој 79 особа одъ 130 до 180 година. 7 одъ овихъ было е 134 год. стары, 7 дошли су до 138, 2 до 146, 7 до 155, једна до 159, једна до 160. једна до 168, једна до 169 и једна до 175. — У Руској г. 1814 живило е: 7 особа у 125 живота години сасвимъ пристаги; једна е достигла 160. Год. 1835 умрло е једанъ човекъ 135 год. старъ; исте године умрло е 1238 особа, које су 100 г. прешле. Одъ овихъ живиле су: 125 особ. 120 год.; 111 121 — 125; три су биле 126 — 130 старе; 5 су биле 131 — 140; једна 145; 3 одъ 150 — 155; једна 160, и једна 165.

(У Грчкој) садъ има двадесетъ повременни списанија, одъ кои седамъ су политични, а остало занимаје се књижевствомъ, умѣтносћу и наукомъ.

СМЪСИЦЕ.

Премда е Волтеръ много лажљивы вѣстїй у свѣтъ изслао, ипакъ једну истину е о лѣкарима изразио. Онъ назива лѣкара несрѣћнимъ човекомъ, одъ кога свѣтъ свакій данъ иште, да човечје здравље съ неумѣреносћу у согласије приведе.

Једанъ трговацъ сусретише свогъ пратија на улици, па га запита како му је? Овай му је одговори: женами је яко болестна, пакъ живимъ у надежди и сумњи. На то га првый запита: кој је лѣкаръ лечи. И* одговори овай. То нетреба ни найманъ да се сумните, тай истый е лечјо и мојо покойну жену.